

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ ต้องการให้เสียงของหญิงรักหญิงได้มีพื้นที่ในการสร้างความหมายให้กับ การเป็นหญิงรักหญิง ตลอดจนนำเสนอถึงความคิดความเชื่อในชีวิตคู่ และความสัมพันธ์ของคู่ หญิงรักหญิงที่ดำรงอยู่ ภายใต้ระบบความเชื่อความหมายแบบรักต่างเพศ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงการให้ความหมายกับการเป็นหญิงรักหญิง
2. เพื่อศึกษาถึงความเชื่อเรื่องชีวิตคู่ การต่อรองในฐานะหญิงรักหญิงต่อครอบครัว
3. เพื่อศึกษาการใช้ชีวิตคู่ของหญิงรักหญิงแต่ละคู่ว่ามีเนื้อหาของความสัมพันธ์อย่างไร

แนวคิดที่ใช้ มุ่งความเข้าใจระบบความเชื่อความหมายเรื่องเพศวิถีระ เพศภาวะ และ เพศวิถีในฐานะเป็นสิ่งที่ถูกสร้างผ่านระบบการให้ความหมายทางสังคมและเปลี่ยนแปลงได้ แนวคิด สตรีนิยมแนวสุดขั้ว (Radical feminist) อธิบายถึงระบบความเชื่อความหมายเรื่องเพศในระบบ ชายเป็นใหญ่ที่ควบคุมเพศวิถีของผู้หญิงไว้กับ การเป็นเมียและเป็นแม่ ซึ่งเป็นเพศสัมพันธ์แบบ ภาคบังคับ (Compulsory sexuality) และแนวคิดเรื่องกลไกควบคุมและลงโทษ (Discipline and Punish) กล่าวถึง กลไกควบคุมมนุษย์ที่ทรงพลังคือการเข้าไปควบคุมวิจิตมนุษย์ อย่างไรก็ตาม การควบคุมดังกล่าวก็ไม่ได้ทำให้เกิดการยอมจำนนโดยุษย์ เพราะมนุษย์มีอำนาจในการขัดขึ้น ต่อรองอยู่ภายใต้กลไกควบคุมนั้น

วิธีการศึกษา ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีแนวทางการวิจัยที่ว่า ความรู้ความจริงล้วนเป็นสิ่งสร้าง (Social construct) ซึ่งมนุษย์คือผู้ให้ความหมาย โดยในการศึกษา นี้ใช้วิธีการเล่าเรื่อง (narrative approach) ของหญิงรักหญิง 8 คน และใช้ชีวิตคู่กัน (4 คู่) ซึ่งใช้ ชีวิตร่วมกันมาอย่างน้อย 5 ปี เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ (interpretivism) โดยการศึกษาให้ ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยของผู้เข้าร่วมการศึกษา

ผลการศึกษา การสร้างความหมายในการเป็นหญิงรักหญิงนั้น พบว่า หญิงรักหญิง ต่างนิยามตนเองว่าเป็นผู้หญิง และการเป็นหญิงรักหญิงถือเป็นทางเลือกของผู้หญิง ซึ่งสะท้อนให้ เห็นว่า ถึงแม้ว่าการเป็นหญิงรักหญิงจะถูกมองว่ามีเพศวิถีที่แตกต่างจากกรอบสังคมกำหนด แต่หญิงรักหญิงก็ยังยอมรับสถานะและบทบาทความเป็นหญิงในสังคมไทยในแง่มุมอื่น ๆ เช่น การยอมรับบทบาทการเป็นลูกสาว หรือหญิงโสดที่มีหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่สังคมคาดหวัง เพียงแต่ ต้องการให้เห็นว่าหญิงรักหญิงคือเสรีภาพในการเลือกเพศวิถี

ความเชื่อเรื่องชีวิตคู่ของหญิงรักหญิงนั้นมีทั้งในเชิงตอกย้ำมายาคติเรื่องความไม่ยั่งยืน ความเชื่อในความสัมพันธ์รอง ประสบการณ์ในชีวิตของแต่ละคนทำให้เห็นความเลือนไหลในเพศวิถีที่ ไม่ได้เป็นสิ่งที่หยุดนิ่ง หรือตายตัว และก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และรวมถกการสร้างควมหมายใหม่

กับความคิดเรื่องชีวิตคู่ การต่อรองกับแบบแผนหรือบรรทัดฐานของรักต่างเพศ ประสบการณ์และการใช้ชีวิตคู่ได้นำไปสู่การสร้างความหมายใหม่ การใช้ชีวิตคู่ของหญิงรักหญิงมีลักษณะที่เป็นพลวัต คือ มีการปรับเปลี่ยนวิธีคิดระหว่างการใช้ชีวิตคู่ การปรับเปลี่ยนวิถีปฏิบัติในการใช้ชีวิตคู่อยู่ตลอดเวลา ไม่มีการหยุดนิ่งและมีลักษณะเฉพาะในแต่ละคู่แตกต่างกัน รวมทั้งมีการต่อรองและมีการสร้างความหมายใหม่ในความสัมพันธ์ทั้งกับคู่และครอบครัว รวมทั้งคนรอบข้างที่ปฏิสัมพันธ์ด้วย ซึ่งอาจมีทั้งส่วนที่สอดคล้องและปฏิเสธแบบแผนทางสังคมที่มีอยู่ เพื่อให้ตนและคู่มีที่ยืนและดำรงความเป็นหญิงรักหญิงอยู่ได้ในสังคม กรอบการเลือกใช้ชีวิตคู่ของหญิงรักหญิงจึงถือเป็นการท้าทายต่ออำนาจของความเชื่อความหมายเรื่องเพศที่สังคมยอมรับว่าเป็นรักต่างเพศตลอดมา